

Načrt državlanskega zakonika in trgovinski zakonik.*

Dr. Milan Škerlj.

Kdor bodisi samo površno prebira naš sedanji trgovinski zakonik (TZ), ta opazi često, zlasti v petem poglavju prve knjige, še večkrat pa v drugem, tretjem in četrtem odseku prvega poglavja in v drugem poglavju četrte knjige, da določbe niso zaokrožene in sistematski urejene, in da zakon uporablja pojme, ne da bi jih pojasnjeval, z eno besedo, da gre za nekakšen mozaik, za posamezne kamenčke, vstavljene v sliko, ki jo, osnovno, daje obče državljansko pravo. Tudi brez posebne pažnje bralec obenem pogosto najde, da TZ včasih brez spremembe, še bolj pogosto z dokaj neznatnimi, ponekod kakor nenameravanimi spremembami daje določbe, ki jih vsebuje tudi naš obči državljanski zakonik (ODZ). Če si pri tem predoči še razlike med prvotnim in s III. delno novelo spremenjenim besedilom ODZ-a, vidi, da sta se število in obseg takih „podvojenih“ določb s III. novelo jako povečala. Dobil bo vtis, da je tu neka neskladnost, iskal ji bo vzroka in vprašal se bo, ali ne bi kazalo razmerja med TZ in ODZ urediti drugače, smotrneje, brez nepotrebni, če že ne vedno škodljivih, pa vsaj nekoristnih ponavljanj in razlik.

Ako smo si v svesti, da je trgovinsko pravo le panoga občega državlanskega prava, in da to še prav posebno velja za snov navedenih poglavij in odsekov prve in četrte knjige TZ, bomo morali priznati, da se TZ-u res ni treba baviti s samimi temeljnimi pojmi občega državlanskega prava, kolikor mu načelno zadostujejo za posebne določbe, ki jih daje on, TZ; ustanavljati bi moral s v o j e pojme le, kjer bi mu obči ne zadostovali — tega pa skoro ni. Ona „mozaičnost“ določb TZ je torej utemeljena v sami stvari, v odvisnosti trg. prava od občega drž. prava, nje ni moči odstraniti; ostala bi celo, ko bi oba zakonika spojili v en zakon. Tudi švicarsko obligacijsko pravo je svoje določbe dopolnilo s

* (Po predavanju v društvu „Pravniku“ dne 19. februarja 1937.)

posebnimi določbami za trgovce in za trgovinske posle, kjer se je to pokazalo kot potrebno. Ta način gotovo ima legislativnotehniško prednost, da so temeljne določbe in posebne določbe spojene, da jih najdemo v enem zakonu, na istem mestu, „mozaičnosti“ trgovinskopravnih določb pa ne more odpraviti. Tudi ako bi misel, da v Jugoslaviji najprej zenačimo vse obligacijsko pravo, ne bila že davno pokopana, bi torej za ta del ne bili mogli doseči več, kakor je doseglo švicarsko obligacijsko pravo. Le ako bi nova kodifikacija občega državljskega katerega od pojmov občega državljskega prava prava tako spremenila, da ne bi bil več uporabljen v trgovinskem pravu, bi se v kodifikaciji trg. prava moral dati pojem, kakor bi se zdel za njo potreben. Načrt držav. zakonika (NDZ) za ta del ne vzbuja bojazni.

Povsem drugačna je stvar s ponavljanjem, s „podvojenostjo“ mnogih določb. Ta večji del ni utemeljena v sami stvari, nego ima svoj izvor v zgodovini kodifikacij trgovinskega prava in občega državljskega prava. Tu ni samo mogoče nego celo koristno in potrebno misliti na boljšo ureditev snovi; prav v tem pogledu nam novo kodifikovanje občega državljskega in trgovinskega prava nudi priliko, da odpravimo neskladnosti, prav zato spada v okvir ankete, ki se o NDZ vrši v „Pravniku“, tudi razgovor o razmerju med NDZ in NTZ.

Za utemeljitev trditve, da je ponavljanje določb večji del nastalo brez notranje, stvarne potrebe, skoro le zbog zunanjih okolištin v času kodifikacije, pogledimo nekoliko v zgodovino novejših kodifikacij trgovinskega in občega državljskega prava.

Code de Commerce iz l. 1807, časovno izdan za Code-om civil-om in na njegovi podstavi, je snov, ki jo naš TZ obdeluje v 420 členih,¹⁾ obdelal v 109 členih, od katerih se samo eden naravnost tiče one snovi, ki je obdelana v četrti knjigi našega TZ.²⁾ Zakonodavcu se je zdelo, da določbe C. C. ustrezajo tudi potrebam trgovine. Za prva desetletja, ki še niso poznala sodobnega razvoja tehnike in prometa, je imel pač prav.

Ko je nastajal naš TZ, je v tedanjem Nemškem Bundu veljala cela vrsta kodifikacij občega državljskega prava, med njimi tudi Code civil in naš ODZ. Kodifikator se torej ni mogel nasloniti na eno samo kodifikacijo, nego je moral

¹⁾ Določb za železniško prevozno pogodbo Code de commerce ni mogel dati.

²⁾ Našima čl. 271, 272 v bistvu ustrezata čl. 652, 653 C. com. (pristojnost trg. sodišč).

one določbe, ki jih je v interesu trgovinskega prometa hotel zenačiti, sprejeti v sam TZ, ne glede na to, ali nima že katera od kodifikacij občega državljanskega prava prav take ali skoro povsem take določbe. Tako so prišle v TZ napr. določbe čl. 52 in 298 odst. 1 (§ 1017 ODZ, §1005 NDZ), čl. 54 odst. 1 (§ 1020 ODZ, § 1005 NDZ), čl. 284 odst. 2 (§ 1356 odst. 1, stavek 2 ODZ, § 1285 odst. 1, stavek 2 NDZ), čl. 285 (§ 908 ODZ, §894 NDZ), čl. 295, čl. 299, čl. 307 (§ 371 ODZ, § 394 NDZ), čl. 309 (z malo izjemo glede indosabilnih papirjev) in še nekaj drugih.

Ko so na kraju prejšnjega stoletja pripravljali novi nemški državljanski zakonik in s tem enoten temelj za postranske zakone, tudi za TZ, so seveda izkoristili priliko, da iz TZ odstranijo nepotrebna ponavljanja. Segli so pa še mnogo dalje. Spoznali so, da mnogo določb TZ ne ustreza samo trgovinskemu, nego prav tako sodobnemu netrgovinskemu prometu. Promet se je v drugi polovici 19. stoletja jako komercializoval, „potrgovinil“, torej je trebalo „potrgoviniti“ tudi one določbe državljanskega prava, ki v prvi vrsti služijo prometu. Prevzeli so v novi nemški državljanski zakonik še celo vrsto določb iz čl. 278—336, pa tudi iz čl. 337—359 TZ, deloma brez spremembe, deloma s potrebnimi spremembami in popolnitvami. Kar se je prevzelo v državljanski zakonik, se je izpustilo v novem nemškem TZ. Uspeh je bil, da čl. 272 do 359 TZ v novem nemškem TZ ustrezajo §§ 343 do 382; namesto 88 členov le 40 členov, od teh pa je 5 popolnoma novih, tako da je od 88 členov ostalo prav za prav le 35; snov TZ je tako „skrajšana“ za 53 členov. Res so nekateri povsem opuščeni, toda velika večina je prešla v nemški državljanski zakonik.

Na sličen način sta zgrajena nova poljska zakonika „kodeks obvez“ (kodeks zobowiązań) in „kodeks handlowy“. „Kodeks handlowy“ ima namesto čl. 272 do 359 le člene 158 do 213, torej 56 členov; ker pa je 22 od teh napram TZ povsem novih, je prav za prav od 88 členov v poljskem TZ ostalo le 34, ostali so deloma izpuščeni, velika večina je prevzeta v kodeks obvez.

V bivši Avstriji se je prilika za, če že ne popolno, pa vsaj delno ureditev razmerja med trgovinskim in obćim državljanskim zakonikom nudila, ko se je v l. 1914—1916 noveliral ODZ. Zakonodavec pa je ostal na pol pota. Prevzel je precej določb iz TZ v III. delno novelo — večinoma nekoliko spremenjene —, ni jih pa črtal v TZ. Tako ima III. delna novela posledico, da je še mnogo več „podvojenih“

določb kot jih je bilo prej. Opozarjam le na §§ 862, 862 a, 863 odst. 2, 902, 903, 905, 914, 918, 919, 921, pri čemer treba takoj priznati, da so spremembe in dopolnitve, ki so določbam TZ dodane s III. novelo, povprek posrečene in bi bile tudi v trgovinskem pravu koristne. Načelno pa treba reči, da je III. delna novela, čeprav je bistveno zboljšala ODZ, razmerje med ODZ in TZ prav za prav otežila, prav zbog malih, včasih prav subtilnih, komaj vidnih razlik. Saj je, če prav nepotrebna, pa vsaj jasno vidna razlika v praksi manj nevarna od nejasne. Kot primer naj navedem novelirani § 1356 ODZ v zvezi s čl. 284 TZ. Po čl. 284 odst. 1 — „konvencionalna kazen ni podvržena nobeni omejitvi glede zneska“ — se uči,³⁾ da sodnik ne sme znižati konvencionalne kazni, dogovorjene za nepravilno spolnitev ali za nespolnitev pogodbe, ki je za eno ali drugo stranko trgovinski posel. Praksa sodišč je nasprotna: znižujejo tudi take konvencionalne kazni. Tretja novela je v § 1356, odst. 2 dodala: „V vseh primerih — — — naj sodnik zniža — — —“. Ta „vseh“ res ni imel namena, rešiti ono sporno vprašanje, ali pa ga ni vendarle rešil v smislu prakse, ki je vsaj v onih primerih brez dvoma stvarno utemeljena, v katerih je previsoko konvencionalno kazen obljubila stranka, ki ni trgovec ali za katero posel ni trgovinski? Nadaljnji primer bi bila čl. 319 odst. 2 TZ in § 862 a stavek 2 ODZ. Prvi veli: „Kadar pravočasno poslani sprejem pride (k ponudniku) šele po tem trenutku, ni pogodbe, ako je ponudnik medtem ali brez odloga po prihodu sprejema dal obvestilo o svojem odstopu“. Drugi pa: „Kljub zamudi (sprejema) pa je pogodba sklenjena, če je ponudnik moral spoznati, da je sprejemna izjava bila pravočasno poslana, pa vendar drugemu brez odloga ne naznani svojega odstopa“. Razliki sta dve. Prva je v tem, da TZ govori čisto objektivno: pravočasno poslani sprejem je prišel prepozno; vse eno je, ali je nasprotnik moral spoznati, da je bil poslan pravočasno; če ne da naznanila, bo pogodba obveljala, ako nasprotnik dokaže, da je sprejem bil poslan pravočasno in je le prepozno prišel. Po ODZ gre za subjektiven moment: ako — s potrebno pažnjo — nisem moral spoznati, da je sprejem poslan pravočasno, pogodba tudi brez naznanila ni sklenjena. Druga razlika je po mojem mnenju bolj navidezna: po TZ naznanilo, da „odstopam“, vsekakor lahko pošljem še preden je sprejemna izjava — prepozno — prišla k

³⁾ Pollitzer str. 398, Canstein II, str. 71. Pisko str. 159, tudi Randa I str. 255, vendar prim. tudi Ehrenzweig § 318, Klang pri § 1356 ODZ.

meni, torej takoj čim je sprejemni rok pretekel, nekako iz previdnosti, za vsaki primer; po ODZ bi to moglo biti dvomljivo, ker ODZ zahteva, da je ponudnik moral spoznati, da je bila poslana pravočasno. Tega pa skoraj ne bo mogel spoznati, preden mu je sprejemna izjava došla. Kako bo recimo po ODZ presoditi primer, da je sprejemna izjava bila pravočasno poslana, da ni pravočasno došla, da je ponudnik to takoj naznanil in izjavil, da pogodba ni nastala, potem pa dobi sprejemno izjavo, iz katere vidi, da je bila pravočasno poslana? Ali bo moral ponoviti obvestilo? Pač ne, to bi bil čisti formalizem in zato mislim, da je druga razlika samo navidezna. — Ni dvoma, v veliki večini primerov bo vse eno, ali se uporabi TZ ali ODZ. Tudi stvarna razlika ni nameravana, ali zdi se mi, da je in da je ni treba. — Čl. 320 TZ določa izrečno, da sta ponudba in sprejem veljavno preklicana, če preklic pred ponudbo ali sprejemom ali sočasno z njima pride k nasprotni stranki. Za obče državljansko pravo se uči isto, rečeno pa v zakonu ni. — Čl. 322 TZ izrečno določa, da pogojni ali omejeni sprejem pomeni odklonitev ponudbe in novo — nasprotno — ponudbo; § 869 ODZ (§ 854 NDZ) se strinja glede odklonitve, ne omenja pa nasprotne ponudbe. — Čl. 328 odst. 2 TZ odreja, da se pol meseca računa na koncu, če je rok izražen s celimi meseci in pol meseca. § 902 (§ 888 NDZ) je po III. noveli popolnjen z določbo, da pol meseca pomeni 15 dni, ne pove pa, ali se računajo na početku ali na koncu roka, razlika je lahko tri dni. — Po čl. 355 TZ začne podaljšava izpolnitvenega roka teči prvi dan po preteku prvotnega roka, ODZ (NDZ) te določbe sicer nima, toda veljalo bo isto, vendar bo motila določba (noveliranega) § 903 (§ 889 NDZ) stavek 3 ODZ, po kateri namesto zadnjega dne roka, če je nedelja ali priznan praznik, stopi prvi sledeči delavnik. Na pr. tritedenski rok izteče računski v nedeljo, podaljša se za osem dni; ali se v teh osem dni računa prvi ponedeljek ali ne? Po čl. 350 TZ brez dvoma, po ODZ si bomo z ozirom na § 903 (§ 889 NDZ) morali pomagati tako, da porečemo, da prvi rok zbog podaljšave pač sploh ni iztekel, sicer bi lahko prišli do zaključka, da podaljšani rok izteče še-le drugi torek, česar stranki redno nista nameravali. — Ali je razlika med čl. 352 TZ (poslovni čas) in (noveliranim) § 903 stavek 2 (§ 889 NDZ) ODZ res potrebna, ali se po ODZ ni treba držati poslovnega časa? — Čl. 324 TZ: „priroda posla ali namen pogodnikov“, § 905 ODZ (§ 891 NDZ): „priroda ali namen (svrha) posla“. In slednjič čl. 279 TZ: „Glede pomena in učinka dejanj in opustitev se je ozirati na navade in običaje, ki veljajo v

trgovinskem prometu“, § 863 ODZ (§ 850 NDZ) pa: „Glede pomena in učinka dejanj in opustitev se je ozirati na navade in običaje, ki veljajo v poštenem prometu“. Antiteza „trgovinski“ in „pošteni“ je pač, recimo, čudna, dasi pojem „pošten“ res ni da bi moral biti povsem isti vedno, povsodi in za vsak poklic. Takih primerov bi se našlo še več, naj zadostujejo navedeni za dokaz, da ni dobro povsem enake pravne položaje urejati v dveh zakonih. Tudi če ni namena kaj spremeniti, se to lahko zgodi.

Je pa III. delna novela ODZ popolnila s celo vrsto določb, ki so jako važne za trgovinsko pravo, pa jih TZ ali sploh nima ali jih ima v drugi, manj priporočljivi obliki. Naj navedem § 864, § 879 odst. 2 št. 4, §§ 880 a, 881, 882, 886 zadnji stavek, zlasti pa že omenjene §§ 918—921 (§§ 851, 865, 867, 868, 873, 904—907 NDZ). TZ pozna samo fiksní kup, še tega ureja samo, če je „fiksnoš“ dogovorjena glede blaga, poleg tega pa pozna neko srednjo vrsto poslov (čl. 356 na koncu), kjer so posledice zamude sicer navadne (čl. 354, 355), vendar ni treba dovoliti naknadnega roka za izpolnitev (purgatio morae), ker tega ne dopušča priroda posla. Vse to je po ODZ deloma enostavneje, zlasti pa ODZ obsega vse odplatne pogodbe in v § 921 daje določbe, ki jih TZ ne vsebuje. Kazalo bo torej to vprašanje podrobno proučiti; skoro gotovo se pokaže, da bo že z malimi retušami — na pr. izrečno priznanje zaračunavanja abstraktne škode, če ima predmet borzno ali tržno ceno — zenačenje lahko dosegljivo. Izravnati bo tudi ono razliko, da se po § 918 ODZ (§ 904 NDZ) mora določiti rok za naknadno spnitev, po čl. 356 ga treba samo dovoliti: priznано je že, da je drugo praktično boljše. Govoriti bi se dalo še o prehodu nevarnosti in o drugih stvareh, toda ne bom se nadalje po §§ in členih spuščal v čisto prav subtilne podrobnosti. To delo sem poskusil opraviti v svojem koreferatu za mnenje, ki ga je dala naša pravna fakulteta o načrtu državljanskega zakonika. Brez dvoma je tudi kdo drugi od številnih mnenjedavcev dal v tem pravcu svoje pripombe, tako da bo komisija, ki naj Predosnovi da končno obliko in vsebino, imela dovolj snovi. Marsikatero misel utegne komisija najti v načrtu avstrijskega TZ, ki ga je pred skoro 18 leti izdelal profesor Oskar Pisko.⁴⁾ Seveda bo pri tem treba upoštevati

⁴⁾ Naj se izpovem: ko sem izdelaval koreferat za fakultetno mnenje, sem povsem pozabil, da je znaten del tega posla prav za prav opravil že Pisko. To je za mene neprijetno, v stvari pa je morda le dobro: kar je v koreferatu slabega ali dobrega, je lasten pridelek; če se ujema s Piskom, se ujema le slučajno, je pa dokaz, da sva komercialista istega mnenja.

dvoje, namreč, da je Pisko hotel ob noveliranem ODZ-u avstrijski TZ čim bolj zenačiti z nemškim TZ, mi pa spremenjamo ali vsaj lahko spremenimo sam temelj, ODZ, in ni nam prvi namen zbližanje z nemškim pravom; drugo je, da se Pisko ni mogel ozirati na oba nova poljska zakona niti ne na češkoslovaške načrte ODZ-a. Da je pa tudi Pisko, dasi je imel roke mnogo bolj vezane kot jih imamo mi, dosegel prav znatno poenostavitev, kažejo te številke: namesto čl. 272 do 359 ima Pisko §§ 169 do 228, torej za 28 členov manj; ker pa je dodal 11 novih §§, je pravzaprav s črtanjem in zlasti s prenašanjem v ODZ prihranil 39 členov t. j. skoro polovico. Vsaj toliko bi morali in bi lahko dosegli tudi mi, po mojem mnenju pa še nekaj več, ker imamo za NDZ več svobode. V svojem koreferatu sem našel, da bi se, deloma brez spremembe, večji del pa z manjšimi ali znatnejšimi spremembami v NDZ, dalo v sedanjem TZ črtati 60 členov. Seveda je tu marsikaj stvar pravnega in gospodarskega naziranja, deloma tudi stvar ukusa in temperamenta; to velja zlasti za presojo, kaj je „manjša“ ali „znatnejša“ sprememba.

Sedanja četrta knjiga TZ bi se skrčila za več kot tretjino,⁵⁾ NDZ bi se le prav neznatno obremenil, kajti večinoma bi šlo le za prestilizacijo določb, ki so že v njem. Komercializacija NDZ bi v duhu sodobne zakonodaje napredovala. Okvir, v katerem naj NDZ uporabi sedanji ODZ z novelami, ne bi bil bistveno razširjen — po mojem mnenju sploh ni bil tako tesen, kakor so mislili nekateri člani komisije. Jako velike pa bodo legislativnotehnične, znanstvene in pred vsem praktične pridobitve. Priznam, da ob tolikih tisočih paragrafov, ki jih pravnik mora „pogoltniti“ in ki naj bi jih tudi prebavil, samo po sebi ne pride v poštev 50 ali 60 več ali manj, toda prav te določbe so izmed onih, ki jih življenje in praksa rabita vsak dan, eno ali drugo malo ne v vsaki „resni“ pravdi — saj so večinoma določbe iz občega dela obligacijskega prava in določbe o kupoprodaji. V tem pogledu pomeni vsaka poenostavitev in skrajšava znatno olajšavo. Če zamudimo to priliko, se bomo mi in se bo pač vsaj še ena generacija za nami borila s težavami, ki jih danes lahko odstranimo. Še dalje se bodo akademski učitelji in njihovi dijaki ubijali z nepotrebniimi razlikami med občim drž. in trg. pravom, še se bodo pisale študije in disertacije — no to vsaj služi bistrenju pojmov in vežbanju bodočih praktikov —, toda pisali se bodo tudi

⁵⁾ Namesto opuščениh členov bi se v NTZ mogle dodati nekatere jako potrebne nove določbe, na pr. o kontokorentu, o depozu vrednostnih papirjev, morda o akreditivu itd.

pravdni spisi in sodbe na vseh treh stopnjah: tega dela, te zamude časa, teh stroškov je res škoda!

Vseh teh neprilik se rešimo s predlagano komercializacijo NDZ. Ona je v duhu časa, v duhu prometa in življenja. Z njo zmanjšamo ono nasprotje med obćim drž. in trg. pravom, ki ga, kakor vsi drugi trg. zakoniki, tudi naš TZ ne rešuje, ampak presekuje v korist trgovinskemu pravu. Ne bojmo se prigovora, da bi komercializacija obćega državljskega prava utegnila škoditi v nekaterih naših gospodarsko bolj zaostalih krajih. Te nevarnosti vsaj v okviru, ki ga podrobno predlagam v svojem koreferatu, gotovo ni. Poleg tega gospodarska zaostalost ne pomeni pomanjkanja trgovskega duha, nekatere skušnje uče prej nasprotno; samo koristno bo, če se gospodarsko zaostali svet takoj privadi sodobnim prometnopravnim prilikam — brez zgradnje železnic se je tudi privadil avtu in letalu, telefonu in radiu — in slednjič: Poljska ni oklevala uvesti dokaj komercializovano obligacijsko pravo, Turška je prevzela komercializovano zapadnoevropsko pravo!

Stvar pa ni samo sila važna, tudi nujna je. Nov državljski zakonik je temelj za stvarno- in obligacijskopravni del novega trgovskega zakonika, brez njega se ta za vsakdanjo prakso tako važni del smotrno ne da izdelati. Nastalo bi zopet nekaj, kar bi bilo slično sedanjim prećanskim trgovinskim zakonikom, kajti z ozirom na razlike državljskega prava po raznih pravnih področjih bi se morale v TZ sprejeti pač vse določbe, ki bi bile potrebne za trgovinski promet, pa naj se razlikujejo tudi le od enega obćega državljskega zakonika odnosno od naukov le enega nekodifikovanega partikularnega državljskega prava. Jasno je, da bi merilo potemtakem bil najnepopolnejši obći državljski zakonik in da bi stvarno- in obligacijskopravni del TZ jako narastel: da bi ga, če se čez nekaj let pojavi enoten državljski zakonik, morda še lepo komercializiran, zopet temeljito pregledali, popravljali, skrajševali itd.!

Vlada je pritrdila mnenju komisije za sestavo načrta NTZ, da se splošni del TZ in določbe za trg. družbe lahko posebej uzakonijo, ker tu res ni tesnejše neposredne zveze z obćim državljskim pravom; I. in II. del sta sedaj pred Narodnim predstavništvom. Ne bodeta, tudi če se brez ovir uzakonita, takoj stopila v moč, potrebna bo daljša vacatio legis, ker treba izdati precejšnje število uredb, predvsem pa skoro v polovici države pripraviti trg. register. Ta časovni presledek bi se lahko porabil za končno izdelavo tretjega dela NTZ, ako bi bila kolikor toliko zanesljiva usoda

in vsebina (dalja komercializacija) NDZ. Zato treba hiteti z NDZ. Od „festina lente“ smo „lente“ že imeli, sedaj velja „festina“. Obdelavanje in morebitna predelava NDZ sta tudi brez ozira na NTZ prav nujna, zaradi NTZ pa še bolj.

Ono „lente“ naj bo le ugotovitev, ne očitek. Nima mnogo smisla, ker več ne pomaga, govoriti o tem, kaj in kako naj bi se bilo naredilo in uredilo. Potrebno je le po svoji vesti povedati, kaj naj se napravi in kako. Moje mnenje je, da naj se NDZ izgradi v navedenem smislu, t. j., da naj se še bolj komercializuje, in da naj se skrbi za to, da se čim prej NDZ spravi v tako obliko, da ga bo moči predložiti v zakonitev.

Pojem poskusa v najnovejši zakonodaji s posebnim ozirom na nemško narodno-socialistično pravo.

Priv. doc. dr. Munda Avgust.

(Nadaljevanje.)

1. „Začetek izvršitve.“

Naš kazenski zakon je sprejel ta kriterij zbog tega, ker se na podlagi pripravljanih dejanj ne da vedno trditi, ali je imel storilec trdno voljo izvršiti dotični zločin (mot. o. I. 192). Iz nakupa puške se še ne da gotovo sklepati na namen usmrtitve, iz nabave ključa ne na namen izvršiti tatvino. Iz pripravljanih dejanj se še ne vidi, ali se je storilec že odločil za zločin ali je šele v stadiju odločevanja. Tudi se ne sme prezreti, da se ogrožajo pravne dobrine šele z „izvršitvenimi“ dejanji, torej šele z „začetkom izvršitve“ zločina. Pa tudi iz kriminalno-političnih razlogov je bolje, da se pripravljalna dejanja ne kaznujejo. Storilec, ki to ve, se bo prej vzdržal nadaljnjih zločinskih ukrepov (izvršitve zločina). Zbog tega se zakonodavec ni mogel odločiti niti za danski sistem⁸ niti za Lisztov predlog, po katerem naj bi sodnik v vsakem konkretnem primeru odločil, ali spada dotično dejanje v poskusno ali pripravljalno sfero upoštevajoč pri tem zgolj to, ali se lahko iz celotnega

⁸ Danska generalno kaznuje pripravljalna dejanja (glej III).